

Els rectors de les universitats espanyoles demanen l'acabament de les mesures excepcionals que afecten l'estudi, l'activitat docent i la investigació

S'han complert dos anys de l'aprovació del Reial decret llei 14/2012, de «mesures urgents de racionalització de la despesa pública en l'àmbit educatiu», una norma que va modificar la Llei orgànica d'universitats i va afectar aspectes tan sensibles com els preus públics i l'organització de l'activitat docent. Les normes pressupostàries posteriors han afectat els salaris, els drets laborals i les expectatives professionals de tots els empleats públics i, per tant, també els de les universitats.

Els reials decrets sobre beques han canviat la seva naturalesa de dret per la d'una ajuda per la qual es competeix, amb requisits acadèmics endurits que pateixen qui més les necessita. Així mateix, les ajudes ERASMUS han restringit també els criteris de concessió els darrers dos anys.

En recerca, el menor pressupost i la seqüència de les convocatòries aplicades pel Govern d'Espanya i per alguns governs autonòmics han comportat una elevada retallada efectiva de conseqüències irreparables per a molts de grups de recerca. El fet d'entendre la R+D+I com una despesa i no com una inversió contrasta amb la política dels països més avançats.

Els rectors consideram especialment doloroses i difícilment justificables, pel seu mínim impacte econòmic, les mesures que afecten els joves. L'increment dels preus públics dels graus i, encara molt per sobre, els dels màsters, afecta les possibilitats formatives dels nostres joves en un moment especialment negatiu per a l'ocupació. L'accés a la professió acadèmica es troba tancat per a ells, llevat de les escletxes que deixen les insatisfactòries taxes de reposició. Aquestes retallen les perspectives dels professors universitaris en la seva carrera acadèmica i minen la motivació per a la millora permanent en docència i investigació. Les limitacions normatives han provocat que les plantilles de professors, investigadors i personal d'administració i serveis s'hagin omplert de figures i places interines i precàries, algunes recorregudes pel mateix Govern, que resulten inadequades per a la funció universitària, docent, investigadora i de gestió.

Les mesures, segons deia el Reial decret 14/2012, eren excepcionals i es varen justificar per la conjuntura econòmica del moment. Ateses les afirmacions d'una perspectiva de millora econòmica a Espanya, demanam la supressió de les que vagin més enllà d'un estalvi racional i una gestió eficient i austera, en el marc dels criteris pressupostaris que es fixin.

Els preus públics de matrícula a les universitats han de ser accessibles i raonables en tots els nivells formatius. S'ha de recuperar el sentit de les beques i ajudes com a garants de l'equitat. Ha de tornar l'autonomia de gestió de l'activitat docent i investigadora de les universitats. Ha de ser possible que aquestes configurin ordenadament les seves plantilles, amb fórmules de renovació i promoció ajustades a la seva realitat i a la seva planificació estratègica. S'ha de reprendre el suport a la recerca i a la innovació per tornar a un camí de creixement, basat en el coneixement i l'especialització intel·ligent i sostenible, que eviti la pèrdua de talent i aprofiti la formació proporcionada.

La Universitat espanyola, com tota la Universitat europea, afronta necessitats d'adaptació del seu sistema a una realitat social i econòmica que exigeix una modernització de les estructures i el funcionament. Per poder abordar-la, és necessària la recerca d'un ampli consens social i polític que ha de començar forçosament per la recuperació de la normalitat en la vida acadèmica, docent i investigadora. La consecució d'aquests objectius ens implica a tots —agents socials, govern, comunitats autònomes i universitats—, i cal aconseguir-ho en benefici de la societat espanyola.